

Высокое содержание пектинов в мучке не всегда соответствует высокой биологической активности данных белков. Исследования в данном аспекте являются весьма важными, поскольку при подборе родительских пар для скрещивания необходимо учитывать показатели общей и специфической лектиновой активности. Это связано с тем, что общее содержание данных белков негативно сказывается на питательных свойствах мучки, а их повышенная активность является фактором устойчивости к заболеваниям. Исследования парбойлизированной мучки показали, что в результате технологического приема переработки риса с парбойлингом (пропариванием) происходит полная инактивация лектиновой активности. Следовательно, каким бы высоколектиновым ни был сорт, из его зерна могут быть получены высококачественные пищевые и кормовые продукты. В этом смысле можно рекомендовать селекционерам беспрепятственно вести селекцию на повышение лектиновой активности с целью увеличения устойчивости растений.

УДК: 575:633.18

ОТДАЛЕННАЯ ГИБРИДИЗАЦИЯ РИСА

В.В. КИРСАНОВА, А.Я. КИРСАНОВ – Опытная станция риса УААН, г.Скадовск

Рис – наиболее водопотребительная из всех орошаемых культур. Площади посевов риса на Украине часто ограничиваются отсутствием специально сконструированными оросительными системами.

Возможен принципиально иной метод выращивания риса, когда занятое им поле вообще не затопляется. Потребность риса в воде в этом случае удовлетворяется за счет периодических поливов. Однако, для выращивания риса в периодическом орошении необходимы маловодопотребительные сорта.

С целью расширения спектра изменчивости исходного материала для селекции сортов риса мы проводили межродовое скрещивание *Oryza sativa* с *Sorgum oryzae*.

Утреннее цветение *Sorgum oryzae* задерживали с помощью мокрых изоляторов. Кастрированные метелки риса опыляли во время раскрытия колосков при их цветении. Скрещивание проводили в течение двух лет. В результате получены семена, с низкой всхожестью. Проросшие растения погибли в фазе 1-5 листьев. Для

продолжения исследований необходимы условия для проращивания гибридных зародышей *in vitro*.

УДК 633.12:631.8

СЕЛЕКЦІЯ ГРЕЧКИ В РИСОВИХ СІВОЗМІНАХ

В.І. РОСЬ – Дослідна станція рису УААН, м.Скадовськ

Головним завданням у селекції гречки для літнього посіву в жорстких кліматичних умовах степу є стабілізація її врожайності на рівні 12-15 ц/га.

Нами всебічно вивчено селекційні зразки, що розрізняються за вегетаційним періодом, архітектонікою рослин і господарськими ознаками. Всі джерела визначалися високою мінливістю продуктивності рослин, коефіцієнт варіації якої коливався від 45% до 75%. Відповідно до цих різниць (на підставі даних 5-6-річного періоду) врожайність сортозразків по різних групах у посушливі і сприятливі роки склала: середньостиглі зразки звичайного (дикого) типу – 2-27 ц/га; з обмеженим ростом (детермінантні) зразки – 0,8-25 ц/га; середньопізнюстиглі крупноплідні сорти – 0.5-23 ц/га; тетраплоїди – 03-17ц/га.

Усі спроби стабілізувати врожайність цілеспрямованим добром за числом зерен, озерненістю суцвіть і іншими ознаками, бажаних результатів не принесли. За результатами малого попереднього і конкурсного сортовипробувань встановлено: у сприятливі роки можна в межах 3-5 ц/га підвищувати верхню межу продуктивності рослин гречки, не порушуючи при цьому варіювання нижнього порогу в неврожайні роки.

В результаті індивідуального і масового доборів у розсадниках формування за ознаками посухостійкості та стійкості до вилягання відібрано ряд перспективних зразків. За врожайними якостями і продуктивністю у сприятливі роки вони не відрізнялися від інших номерів. Але в посушливі роки ці номери дали високі достовірні прибавки врожаю + 4,45 ц/га ($НСР_{05}=3,09$ ц).

Таким чином, нами виділено групу найбільш перспективних для вирощування в умовах посухи сортозразків, що виявили добру пластичність у різні за метеоумовами роки і здатність формувати більш стабільні (від 7 до 18 ц/га) врожаї зерна. Виділені зразки в основному представляють середньостиглу групу рослин гречки звичайного типу, ознаки якої можуть лягти в основу створення нових сортів із стабільною врожайністю.